

Se liste over adressater

Deres ref

Vår ref
201101045

Dato
18.02.2011

HØRING - UTKAST TIL NY STANDARDAVTALE FOR FORSKNINGS- OG UTREDNINGSOPPDRAK

1. Allmennhetens tillit til forsknings- og utredningsbasert politikk

Kunnskapsdepartementets standardkontrakt for oppdragsforskning ble utarbeidet i 2006 i samarbeid med de nasjonale forskningsetiske komiteer.

Kontrakten er en standardkontrakt som også vektlegger de forskningsetiske aspektene ved et oppdrag og dermed søker å understøtte oppdragsforskningens legitimitet. Debatten om offentlige oppdragsgiveres forsøk på styring av forskningsresultater som verserte i media før jul 2010, stilte spørsmål ved denne legitimiteten. Standardkontrakten for oppdragsforskning var ikke benyttet i de omdiskuterte tilfellene.

Kunnskapsdepartementet nedsatte derfor en hurtigarbeidende arbeidsgruppe, bestående av representanter fra Direktoratet for forvaltning og IKT (DIFI), Regjeringsadvokaten og Kunnskapsdepartementet, som har oppdatert og forbedret kontrakten for å oppnå økt bruk.

2. Bakgrunn

I 2008 gjennomførte Kunnskapsdepartementet en informasjonsrunde og en mindre spørreundersøkelse vedrørende bruk av standardkontrakten for oppdragsforskning blant annet for å gjøre kontrakten mer kjent og kartlegge eventuelle årsaker til manglende bruk. Undersøkelsen viste at kontrakten både var for dårlig kjent og lite brukt. Debatten i desember om statlige organers angivelige forsøk på utilbørlig påvirkning av oppdragsforskning, viste at dette dessverre fortsatt er tilfellet.

Politikkutvikling baseres i dag i stor grad på forskning og utredning. Det er derfor avgjørende å bevare oppdragsforskningens og utredningers autoritet og legitimitet, slik at allmennheten i neste omgang bevarer tilliten til forskning og utredninger generelt og til utviklingen av demokratiet spesielt, som i økende grad hviler på kunnskapsbaserte beslutninger.

3. Forslagets målsetninger

Departementet har tidligere (blant annet i 2008) fått innspill om at enkelte av punktene i kontrakten kan klargjøres. Det er videre flere som har vist til at DIFIs standardkontrakt for konsulentoppdrag (Konsulentavtalen) har en god struktur. Denne avtalen benyttes oftere enn departementets. Den oppdaterte standardavtalen for forskning og utredning (forslag til nytt navn på avtalen) er derfor basert på denne avtalens struktur, se også nedenfor punkt 4. Vi mener at dette forenkler avtalen.

Avtalen har balanserte vilkår som ivaretar begge parter i kontraktsforholdet, særlig hva gjelder spørsmål om immaterielle rettigheter. Sentralt har også vært at utkastet til avtale skal tydeliggjøre og ivareta forskernes akademiske frihet, herunder rett til å publisere og rett til selv å konkludere innenfor oppdragets ramme.

Det er i liten grad gjort materielle endringer av betydning sammenlignet med standardavtalen for oppdragsforskning av 2006.

4. Ny avtale om forsknings- og utredningsoppdrag - struktur

DIFIs standardavtaler er romslige avtaler, det vil si at mye kan avtales særskilt i avtalens bilag ut fra partenes konkrete behov. Disse avtalene har, etter departementets oppfatning, en god oppbygging og er også godt kjent blant offentlige oppdragsgivere. Etter omarbeidingen av standardavtalen for forskning og utredning er den nå bygget opp over samme lest som Konsulentavtalen, både i ordlyd og struktur. Slik vil den forhåpentlig være enklere å bruke for innkjøpere som kjenner, og i dag foretrekker, Konsulentavtalen.

Avtalen har en hovedtekst som omhandler de generelle forhold ved avtaleinngåelsen, og en bilagstekst som omhandler de mer individuelle forhold. Avtalen tilpasses det konkrete oppdraget gjennom spesifisering i bilag. Denne strukturen innebærer at hovedteksten i avtalen ligger fast, mens de spesifikke forhold og eventuelle unntak fra hovedteksten skal fremgå av bilagene. Dette gir en god oversikt over avtalens enkeltheter. Bilagsheftet, som departementet har utarbeidet, har innledningsvis en kort veiledning, mens hvert bilag har en egen veiledningstekst i kursiv, som har henvisninger til avtalens punkter. Punktene som er nevnt i bilagene er således en oversikt over hva som ofte bør inntas i de sentrale bilagstekstene. Dette vil gi støtte i utfylling av bilagene.

DIFI har god erfaring med å gi brukere av deres standardkontrakter veiledning på denne måten. Det er derfor ikke tenkt å lage en egen veiledning til oppdragsavtalen. Vi presiserer at bilagsteksten kun er forslag og at de må fylles ut og tilpasses den enkelte avtale. Man står også fritt til å utarbeide egne bilag.

5. Nærmere om hva som reguleres i standardavtalen for forskning og utredning

Om vitenskapelig redelighet og akademisk frihet

Når det gjelder forhold som skal sikre vitenskapelig redelighet og akademiske frihet, og dermed allmennhetens tillit til oppdragsforskningen, er de viktigste samlet i ett punkt i avtalen, se utkastets punkt 3.1. Nytt i avtaleutkastet er at det er tatt inn at prinsippene for akademiske frihet skal legges til grunn.

Standardavtalen for forskning og utredning skiller seg her fra Konsulentavtalen. Det gjelder spesielt punkt 3.1 første ledd. Her presiseres det at ”... *Oppdragstaker ikke kan pålegges at Oppdraget fører frem til en bestemt konklusjon*”.

Om oppdragsgivers medvirkning

Det er tatt inn ett nytt punkt om oppdragsgivers medvirkning til utføringen av selve forskningsoppdraget, se punkt 3.3. Når det gjelder den faglige forskningsvirksomheten, vil det ofte være lite kontakt mellom oppdragsgiver og forsker, men særlig i forbindelse med lengre forsknings- og utredningsoppdrag, vil kontakt være naturlig. Oppdragstaker har ofte behov for oppdragsgivers medvirkning, hvilket er bakgrunnen for at dette punktet ønskes spesielt regulert.

Om eiendomsrett og immaterielle rettigheter

I standardavtalen for forskning og utredning punkt 5.1 Eiendomsrett og immaterielle rettigheter presiseres det at partene står fritt til å avtale fordeling av rettigheter til resultatene i bilag 6. Dersom ikke annet er avtalt i bilag 6, er oppdragsavtalens standardformulering at ” *Oppdragstaker beholder rettighetene til resultatene av Oppdraget, herunder eventuell sluttrapport og delrapporter, med de begrensinger som følger av Oppdragsgivers bruksrett. Oppdragsgiver får rett til å bruke resultatene av Oppdraget i sin virksomhet og å gi andre rett til å bruke resultatene...* ”.

I standardavtalen for forskning og utredning punkt 5.2 Tilgjengeliggjøring for allmennheten presiseres det at ” *Resultatene av Oppdraget, herunder eventuell sluttrapport eller andre utredninger, skal som hovedregel gjøres allment tilgjengelig etter overlevering til Oppdragsgiver. Dersom Oppdragsgiver ikke gjør resultatene tilgjengelige for allmennheten innen tre uker etter overlevering, skal Oppdragstaker ha rett til å gjøre resultatene allment tilgjengelige.* ” En tilsvarende plikt og rett til allmenn tilgjengeliggjøring av oppdragsresultatene fins ikke i Konsulentavtalen.

6. Forholdet til offentlighetsloven

Offentlighetsloven og bestemmelsene om meroffentlighet gjelder for alle offentlige oppdrag uavhengig av hvilken avtale som er blitt brukt. Standardavtalen for forskning og utredning har, som nevnt over, i tillegg som standard at oppdragsgiver aktivt tilgjengeliggjør for allmennheten de resultater, råd og vurderinger som oppdragsgiver har brukt offentlige midler til å kjøpe.

7. Avtalens anvendelsesområde

Forslaget til ny standardkontrakt for forskning og utredning har et større anvendelsesområde enn tidligere avtale, og den er tilpasset både til bruk for forskningsoppdrag og mer generelle utredningsoppdrag. I mange tilfeller vil det være en glidende overgang mellom forskning og annen virksomhet. Det er derfor bevisst at begrepene forskning og utredning ikke er definert, verken i avtalens hovedtekst eller i bilagene.

Ved vurderingen av om standardavtalen for forskning og utredning skal benyttes, er det avgjørende punktet ikke hvorvidt oppdraget defineres som forskning, utredning eller en annen type oppdrag, men hvorvidt avtalen ivaretar oppdragsgivers behov. Avtalen ivaretar som nevnt hensynet til bevaring av allmennhetens tillit ved aktivt å pålegge oppdragsgiver å tilgjengeliggjøre resultatene.

Utover begrensninger i anledningen til ikke å tilgjengeliggjøre resultatene av oppdraget, har det ingen spesielle konsekvenser for oppdragsgiver å bruke standardavtalen for forskning og utredning. Oppdragsgiver er sikret retten til kvalitetssikring, samt retten til å få seg forelagt endelige resultater i rimelig tid før allmenn tilgjengeliggjøring. Likeledes sikrer avtalen rett til utsatt tilgjengeliggjøring når legitime hensyn tilsier det, for eksempel at det foreligger hensyn som gir adgang til utsatt offentliggjøring etter offentlighetsloven.

Standardavtalen for forskning og utredning kan også benyttes ved mindre utredninger, evalueringer o.l. uten at dette innsnevrer markedet av tilbydere som kan gjøre en tilfredsstillende jobb. Avtalen setter ingen begrensninger for hvem som kan utføre oppdraget, og den kan gjerne brukes også når oppdrag avtales med rene konsulentbyråer med ansatte uten formell forskerkompetanse.

Oppdragsgivere må, i forkant av et oppdrag, ta stilling til hvilken avtale som skal benyttes. Om standardavtalen for forskning og utredning velges, må det før kontraktsinngåelse også tas stilling til om alle avtalens standardvilkår skal komme til anvendelse eller om det skal gjøres andre avtaler på noen punkter.

Utkastet til avtale er først og fremst utarbeidet for å bli brukt av offentlige oppdragsgivere, men den kan også benyttes av andre oppdragsgivere.

8. Evaluering

Departementet vil på bakgrunn av høringsrunden utarbeide en endelig standardavtale for forsknings- og utredningsoppdrag. Det er departementets plan at avtalen evalueres etter at den har vært i bruk i om lag to år.

9. Høring

Høringsfristen er satt til tre måneder. Vi ber om at eventuelle høringsuttalelser sendes elektronisk til postmottak@kd.dep.no innen **fredag 20. mai 2011**.

Høringsdokumentene finnes også på Kunnskapsdepartementets nettside:
<http://www.regjeringen.no/nb/dep/kd/dok/hoeringer.html?id=1976>

Vi ber om at departementene formidler høringsnotatet videre til relevante underliggende etater.

Med hilsen

Trond Fevolden (e.f.)
departementsråd

Barbro Andenæs
fagdirektør

2 vedlegg

Adresseliste

Alle departementer
Direktoratet for forvaltning og IKT
Forskningsinstitutter
Forskningsinstituttenes felles arena (FFA)
Forskningsrådet
Nasjonale forskningsetiske komiteer
Universiteter og høyskoler
Universitets – og høyskolerådet (UHR)